

Polska sieć Natura 2000 składa się obecnie z 958 obszarów. Do zarządzania nią służy system instytucjonalno-organizacyjny, którego tworzenie rozpoczęło powołanie w ubiegłym roku GDOŚ i jej regionalnych oddziałów.

W Polsce organami zobowiązanymi do nadzoru realizacji celów Natury 2000, czyli zachowania lub odtworzenia we właściwym stanie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków ważnych dla Wspólnoty, są Generalna i Regionalne Dyrekcje Ochrony Środowiska oraz Parki Narodowe.

Funkcjonowanie obszarów Natura 2000 nadzoruje GDOŚ. Do jej zadań należy prowadzenie ewidencji, zarządzanie informacją, wydawanie zaleceń i wytycznych oraz kontrola. Parki Narodowe sprawują nadzór na obszarach naturowych, które w całości lub w części pokrywają się z granicami parków. Ponadto te zadania w odniesieniu do obszarów morskich sprawuje Urząd Morski.

- Rozkład kompetencji i odpowiedzialności na poszczególne szczeble administracyjne ma służyć podejmowaniu skutecznych działań w celu utrzymania właściwego stanu siedlisk oraz przywracaniu odpowiedniego stanu na tych obszarach Natura 2000, gdzie nastąpiły straty w zasobach przyrodniczych – podkreśla Andrzej Langowski, naczelnik Wydziału ds. Wyznaczania i Zarządzania Obszarami Natura 2000 w Departamencie Natura 2000 Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska.

Instrumenty zarządzania

Kluczowymi instrumentami zarządzania obszarami naturowymi są system ocen oddziaływania na środowisko oraz planowanie ochrony.

O wymaganiach związanych z procesem inwestycyjnym i ocenami oddziaływania na obszary Natura 2000 mówi Marzena Zblewska, naczelnik Wydziału ds. Orzecznictwa i Ocen Oddziaływania na Obszary Natura 2000, Departament Obszarów Natura 2000 Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska.

zarzadzanie_siecia_natura_2000_1

Każdy obszar Natura 2000 musi posiadać dokument planistyczny w postaci planu zadań ochronnych i planu ochrony. Sporządza je odpowiednio regionalna dyrekcja ochrony środowiska, park narodowy lub Urząd Morski. Plany zadań ochronnych ustanawiane są w formie zarządzeń wydawanych przez regionalnych dyrektorów ochrony środowiska, a plan ochrony ustanawia rozporządzeniem Minister Środowiska.

Trwa wdrażanie projektu „Opracowanie planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000 na terenie Polski”. W ramach tego projektu zostanie opracowanych co najmniej 370 planów zadań ochronnych.

Istotę tych działań wyjaśnia Andrzej Langowski, naczelnik Wydziału ds. Wyznaczania i Zarządzania Obszarami Natura 2000 w Departamencie Natura 2000 Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska.

zarzadzanie_siecia_natura_2000_2

Finansowanie systemu

Wdrażanie i zarządzanie obszarami Natura 2000 wiąże się oczywiście z kosztami. Komisja Europejska oszacowała na podstawie raportów krajowych, że koszt wdrożenia sieci Natura 2000 na terenie całej UE w latach 2007-2013 wyniesie 21 mld euro. Planując politykę finansową KE zdecydowała, że nie będzie tworzony odrębny instrument finansowy dla sieci Natura 2000, a działania związane z jej wdrożeniem będą zintegrowane z innymi dostępnymi funduszami UE.

W Polsce w programach współfinansowanych ze środków UE w latach 2007-2013 zaplanowano 700 mln euro na realizację zadań związanych z siecią Natura 2000. Środki te zaplanowano m.in. w Europejskim Funduszu Rozwoju Regionalnego, w którym w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko wydzielony został priorytet V „Ochrona przyrody i kształtowanie postaw ekologicznych”. W priorytecie tym wyróżniono cztery działania: wspieranie kompleksowych projektów z zakresu ochrony siedlisk przyrodniczych na obszarach chronionych oraz zachowanie różnorodności gatunkowej, zwiększenie drożności korytarzy ekologicznych, opracowanie planów ochrony obszarów chronionych oraz kształtowanie postaw społecznych sprzyjających ochronie środowiska, w tym różnorodności biologicznej.

Na realizację priorytetu V przewidziano około 106 mln euro.

Unijne środki są też zapisane w Regionalnych Programach Operacyjnych, w których zaplanowano działania mające na celu promocję walorów przyrodniczych, ochronę i odtwarzanie dziedzictwa przyrodniczego, w tym sieci Natura 2000. Na ich realizację przewidziano kwotę 110 mln euro. Ponadto funkcjonuje Instrument Finansowy LIFE+, obejmujący trzy komponenty tematyczne: przyroda i różnorodność biologiczna, polityka i zarządzanie w zakresie środowiska, informacja i komunikacja.

Obecnie KE przystąpiła do planowania kolejnej perspektywy finansowej na lata 2013–2020. W tym celu podjęto próbę oszacowania kosztów związanych z wdrażaniem sieci Natura 2000. Koszt wdrażania sieci Natura 2000 w Polsce na okres nowej perspektywy budżetowej oszacowano na kwotę około 114,5 mln euro.

Zarządzanie i udostępnianie informacji o sieci Natura 2000

W ramach obowiązku związanego z zarządzaniem siecią Natura 2000 do zadań Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska przypisano „gromadzenie danych i sporządzanie informacji o sieci Natura 2000 i innych obszarach chronionych oraz o ocenach oddziaływania na środowisko” (art. 127.1 ustawa z 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko).

Wymagania dla systemów teleinformatycznych regulują przepisy krajowe oraz dyrektywa 2007/2/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z 14 marca 2007 r. ustanawiająca infrastrukturę informacji przestrzennej we Wspólnocie Europejskiej (INSPIRE). Zgodnie z dyrektywą INSPIRE (INfrastructure for SPatial InfoRmation in Europe) ma „odpowiednie i zharmonizowane dane geoprzestrzenne uczynić dostępnymi dla wspólnotowej polityki środowiskowej (opracowywanie, zastosowanie, monitorowanie i ocena) i dla obywateli (...) poprzez ustanowienie zintegrowanych usług w zakresie informacji geoprzestrzennej, opartych na sieciowo rozproszonych bazach danych, powiązanych wspólnymi standardami i protokołami dla zapewnienia (technicznej) zgodności”.

Do 3 grudnia 2010 roku Polska musi opracować i opublikować w internecie metadane dla obszarów chronionych, w tym Natury 2000. Ponadto, zgodnie z terminami, które zostaną określone dla państw UE, będzie musiała je dostosować i zharmonizować zgodnie ze standardami i wytycznymi INSPIRE. W listopadzie został powołany resortowy Zespół ds. wdrażania dyrektywy INSPIRE. W pracach zespołu uczestniczy GDOŚ.

GDOŚ uczestniczy też w unijnym projekcie NatureSDIPlus, w ramach którego zostaną opracowane wytyczne techniczne i geostandardy dotyczące obszarów chronionych zgodne z INSPIRE.

Agnieszka Serbeńska